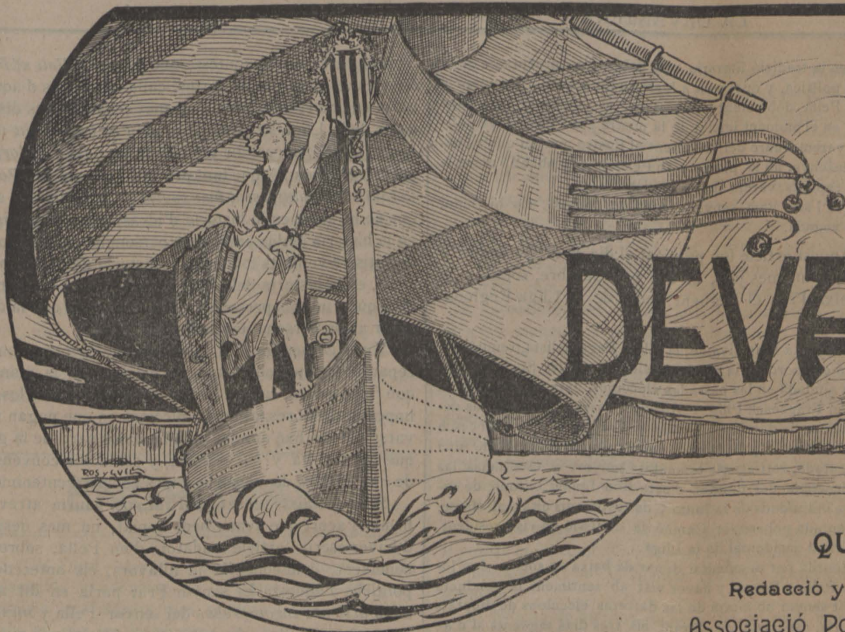

QUINZENARI CATALANISTA

Redacció y Administració:

Associació Popular Catalanista ● Escudellers Blanchs, 8, 1.er

ANY III

BARCELONA 14 D'OCTUBRE DE 1905.

NÚM. 65

Qui molt abraça....

Fa pocs dies que s'han obert las novas Corts espanyolas y els diputats y senadors elegits de fresch ja han pres o es preparan pera pendre possessió del seu càrrech. Ni a n'ells ni als seus electors els anima cap entussiasme y está ben convensut tothom de que, com els anteriors, els nous Congrés y Senat serán completament inútils. Comensarán ab el fochs artificials de la discussió del missatge de la Corona, depressa y corrents aprobaran els pressupostos y entre debat polítich y debat polítich pera entretenir a la galeria, es presentará algún projecte de ley que no arribará a aprobarse, per ventura la major part de vegades dels mortals que hem tingut la sort de naixer en un país manat per gent que no 'n fa una que no la esguerri.

Are ab els viatjats a l'extranger, las visitas que 'ns tornan y ab aixó d'allotjar als diplomàtics per la conferencia del Marroch no cabem a la pell de satisfacció y ens fem la ilusió de que representem un galan paper en mitj dels altres Estats; el president del Consell de ministres que ja a la conferencia de Paris lluhí las sevas dots diplomáticas ha volgut continuar per aquest camí durant l'istiu y prenent la feyna del ministre d'Estat, quin nom no recordem, y que per lo que es veu es un bon jan, las ha donat per negocijar, fent de segur la competència al Roberto de las cabras, ab els embaixadors de las grans potencias.

Preparem nos, dons, en las novellas Corts a sentir als nostres grans estadistas a parlar de la necessitat de sortir de nostre aislamiento y com a conseqüència, de la precisió d'augmentar l'exèrcit y la marina, que es en lo que consisteix el verdader pot de la confitura, preparem nos a veure citar una vegada més el testament d'Isabel la Catòlica y assegurar que 'l pervindre d'Espanya es troba a l'Àfrica ab lo que potser no s'equivocan pas del tot.

Hi ha mitja dotzena de pensaments y frases fetas que barrejades convenientment serveixen pera tots els usos, y las veureu en els articles de fondo dels diaris y las sentireu en els discursos dels més afamats oradors; la única preocupació es l'harmonia del període, lo de menos el reflexionar un moment sobre la tassis que 's defensa.

Y aixis va seguint la seva via aquest poble quina característica es la lleugeresa y la imprevisió, vivint de recorts d'una época d'explendor mentida, que la fam y la miseria sempre han tingut estada en l'interior d'Espanya. En els temps en que 'l Sol no 's ponía may en tots els dominis d'Espanya (altre frase que tot sovintet surt a treures la pols de sobre) els *hidalgos* tennan d'anar a buscar la sopa a n'els convents dels frares y encare a l'hivern de l'any passat molta gent de Madrid tingué d'anar a buscar la sopa a n'els cuartels porque la fam la matava.

D'un poble que te entre sas sentencias aquella tant popular de que *quien piensa en mañana desconfia de Dios* no n'espereu gran cosa. Es per aixó que cal que 'ls catalans ens preocupem de Catalunya en primer terme y no volguem fer el *Quijote* volgent posar remey a lo que no te cura; la empresa fora temeraria e irrealisable y no deu perdres de vista aquell aforisme ben catalá de que qui molt abraça y poch estreny demostra tenir poch seny.

Per l'obra filològica

ARLEM avuy de la qüestió ortogràfica, la qual se presenta tant complicada y dificultosa, que tirant cada escriptor pel costat que li sembla, ja un no sab si calificarla d'anárquica o de capritxosa. Els gramàtics han fixat diversos sistemes, empro com que cap d'aquets es prou satisfactori, no tothom s'avé a seguirlos unánimement, resultantne l'anarquia ortogràfica, que, per mes que sembli referirse a una forma accidental que no afecta a lo essencial del llenguatge, no deixa de fer mal efecte a la vista dels extrangers.

Mes ¿com pot assolirse la desitjada unificació per que fundante en un criteri racional sigui acceptable per tothom? La qüestió's presenta avuy decantada a un d'aquets dos extrems: o l'ortografia's deu ajustar a la fonética o a l'etimologia. No hi ha dupte que lo mes pràctic es escriure tal com se pronuncia, mes aquesta sería la mes gran dificultat per l'unificació ortogràfica, ja que existeix tanta varietat de pronunciació entre 'ls diferents dialectes de la llengua catalana, aixis s'hauria d'escriure *nèxe, néixe, ndxe, ndxer*, segons la comarca. Tampoch se pot prescindir de l'etimologia, perque essent absolutament necessari per escriure ab propietat conèixer l'origen y significació primitiva de les paraules, s'han de conservar en l'escriptura les lletres mudes que indiquen l'origen. Per aquesta rahó hi ha que escriu *colp* en lloch de *cop*, *septembre* per *setembre*. Mes aixó produhiria una gran dificultat en la práctica, y no hi hauria mes regla que'l saber bé'l llatí. Ningú ignora'l temps preciós que perden els estudiants de francés y d'inglés, idiomes en que predomina aytal sistema, per haver d'acostumar-se a una ortografia sumament irregular y extranya.

No pot pas prevaldre, donchs, una ni altra tendència, pero considerant que abdués están fonamentades en rahons sólides, el Dr. Alcover proposá, pera'l pròxim Congrés, el tema 7.e en aquesta fórmula: «Importancia de l'ortografia: necessitat d'equilibrar l'element fonich ab l'etimològich.» Mercés a aquest criteri s'ha arribat a

escriure correctament moltes paraules que abans eren incorrectissimament escrites: *Panadés*, desde que s'ha descobert que procedeix de *pinna* (roca) per l'intermediació de *Pinnatensis*, avuy s'ha convertiten *Penadés*; *Castellar de Nuch*, sabentse que'l constitueix primitivament un nom personal, s'escriu ja ab mes correcció *Castellar de'n Huch*, y ab molt gust veuriam que, seguint aquesta regla, s'escrigués *Sabadell* y *Menresa*, ja que provenen de *sapetellum* (de *sapets*, que es una classe de pins, en altre temps abundosos en aquell terme) y *Minorisa*, derivat del llatí *minor*, igual que l'illa de *Menorca*. Per xo l'ajuntament de Manresa ha suprimit la ma del seu escut municipal y aixis meteix convindria que'l de Sabadell suprimís la ceba del seu escut, figures que fins ara han ostentat, degudes a una falsa etimologia popular a que ha dat lloch la confusió de la *e* atona de dites paraules.

La llengua provençal, tant semblant a la nostra, ens ofereix nombrosissims exemples de la falta d'estabilitat en l'ortografia, per efecte de la diversitat fonética de les distintes comarques. No hi ha mes que follejar el Diccionari den Mistral, y allà trovarém una infinitat de casos com el verb *agenollar* que está escrit de 20 maneres sense apenes cap diferencia essencial, y si s'ha d'extremar lo respecte als dialectes, pot arribar a reduhirse la varietat de formes a tres o quatre, quan la forma etimològica es una sola. Y aqueixa inestabilitat no es pas gayre menor a Catalunya que a Provensa.

Per l'unificació ortogràfica de nostra llengua son indispensables un colossal estudi de la fonética y un vastíssim camp d'investigació etimològica, y en vista de tanta dificultat, no creyem pas que's resolgui satisfactoriament la qüestió en poch temps. Y mentre s'estiguin fent los convenients estudis no podria ferse quelcom provisionalment per preparar l'unificació?

En nostra humil opinió, podria ja resoldres com a preliminar la formació d'un tractadet en que s'estableixin fixament les regles que, com a resultat dels estudis gramaticals fins ara fets, siguin indubitables y acceptables per tots los filòlegs, deixant per ulterior resolució los punts que no puguin encara basarse en segurs fonaments. Son regles segures, per exemple, la terminació *nt* dels gerundis, la norma del futur per saber si l'infinitiu deu acabar en *r* o en vocal, la distinció entre *si* y *s'hi* o *ni* y *n'hi* segons que's tracti d'una conjunció o d'un pronom junt al adverb, pero no está del tot resolt l'us de la *y*, l de la *x* y l'accentuació, los quals, per no tenir regles definitivament fixades, poden deixarse, per ara, al bon seny y prudent arbitre del escriptors.

Y d'aquesta manera, tindriam alguna cosa comensada, esperant el resultat lluminós de l'obra filològica de Catalunya.

BONAVENTURA RIERA.

Al voltant de las eleccions

Pochs dies avans de las eleccions de diputats publicà en Prat de la Riba a *La Veu de Catalunya* una tanda de sis articles dedicats a fer l'elogi dels cinch candidats que presentava la Lliga Regionalista. Quedava un verdaderament admirat després de llegirlos, de que per tant temps hagués un estat ignorant el cúmul de qualitats sorprenents y maravellosos que reunían els cinch talents que en Prat en aquells articles ens descobria y no duptava un moment que eran aquells senyors els únics a qui com a diputats podíen votar-se.

La gran rahó per la que 's tenia d'anar a votar a un d'ells era perquè 'l seu avi s'havia fet rich y ell, el seu net, encara n'era y tenia una propietat molt maca y molt ben cuidada; en altre posava com una de las sevas principals qualitats pera ésser diputat la de haver organísat un diccionari electoral y unas festas de Barcelona si fa ó no fa com las demés, y de rahons per l'estil n'estavan plens els cinch articles.

Un d'aquestos está destinat a cantar las excelencias de 'n Pella y Forgas y no cal dir que com als demés el posa en Prat de la Riba als núbols.

Comensa elogiantlo per els estudis, que junt ab en Coroleu publicà, referents a las antigas institucions catalanas y parla després de la seva *Historia del Ampurdan* que cita com a model de crítica é investigació y a seguit continúa d'aqueixa manera:

«Peró, dintre de la nostra renaixensa, la seva obra jove-nila, la seva historia de la vida pública catalana té una significació molt més alta, ha exercit una influencia molt més activa y feconda. En el descapellament successiu de la creixensa del esperit nou, en aquesta suau successió d'estats que per gradació insensible, sense salts, sense sotragadas, ab elements vells engendra fases novas de vigorosa diferenciación, aquesta visió de la vida política catalana va produir la cosa nova, l'aspiració clara, precisa a una política catalana.

Jo puch dirho ab l'autoritat de la propia experiència, perquè soch de la generació que en aquellas planas eloquents, en aquells exemples memorables, en aquells fets d'enlairada significació patriòtica, s'ha format, s'ha nodrit, s'ha armat pera la lluita política. D'allà, com de rica pedrera, hem tret arguments pera las nostras campanyas, allà hem espigolat pera compondre las nostras més renomadas obretas de propaganda. Els mateixos que més enllà, per actituds incompresas y mesquinament judicadas, han voltat a n'en Pella d'injustas malevolensas, son fills de la seva obra, en viuen molts d'ells exclusivament encara, a n'en Pella deuen la llum que ha redimit de vergonyosa esclavitut la seva ànima. ¡Estranya ingratitude que 's manifesta sovint en la historia de las idees!

L'esperit de reivindicació del cenacle de la Jova Catalunya s'havia de manifestar més vigorós, més precis y més determinat en la voluntat den Pella que en la dels seus companys, tant per la seva especial orientació als estudis positius de la jurisprudència com per l'accentuat colorit polítich dels seus estudis històrichs. Per aixó va ser en Pella dels primers en voler portar el renaixement català al camp tempestuós de la acció política, empresa tan patriòtica com difícil, que absorbeix anys y anys tota la seva activitat.

Ja la veyem, en Pella, la necessitat de fer forat en la fortaleza del parlamentarisme, y la seva preocupació era organísar las foras catalanas somogudas per la campanya contral' Códich Civil. En la principal societat catalanista de allavors, en la Lliga de Catalunya, s'esforçava en remarcar la conveniència de muntar una organísació de combat... Feina perduda. Els seus companys, literats y artistas casi tots, sentían la política com a literats y artistas, y no'l varen entendre y el varen apartar.

El desengany den Pella devía ser molt gran, però no's va rendir encara. Ab personalitats eminents de Navarra y Galicia, va concebir el projecte de constituír al Congrés un petit núcleu de diputats regionalistas, y sol va anar a la lluita que'l catalanisme literari del seu temps no havia volgut embestir. ¡Y lo que son las cosas! Aquella patriòtica iniciativa, algunas penyas literarias del seu temps la van tractar de deserció, y ja may més l'varen perdonar.

Tampoch així va poder fruir de la victoria, ab tot y haver-la conseguida. Es la dolorosa condició de tots els precursors que, devegadas per insuficiència d'adaptació a la nova tasca, altras vegadas per insuperabilitat dels obstacles a remoure, no poden assolir el terme desitjat dels seus treballs. El moment, la educació y las preocupacions dels seus contemporanis, la falta d'armas de combat, varen impossibilitarlo de realísar aquesta mateixa empresa que nosaltres ab relativa facilitat hem fet triomfar.

Nosaltres, que a tots estimavam y respectavam, perquè de tots havíem après, tant dels literats y historiadors retar-

dats en la tradició literaria com dels ardis precursors de la acció política, y que com a historiador y com a precursor a n'en Pella doblement veneravam, al comensar la nostra obra, en el moment inicial de la nostra gran campanya política, varem treure del aïslament al ilustre patriótic que'ns havia ensenyat ab la ploma y ab l'exemple, y ab ell, entre 'ls nous capdells, varem anar a la victoria.

Que'l seu nom, senyera avuy de combat, ens hi dugui altra vegada.

Aquest article fou publicat el dia 6 de Setembre y al cap d'un mes just, el dia 6 d'Octubre, sortia a la mateixa *Veu*, el següent acord de la Lliga Regionalista:

«La Junta Directiva de la Lliga Regionalista, reunida en sessió extraordinaria ab els presidents de las Societats que l'han ajudada en las passadas eleccions, baix la presidencia de don Francesch Puig y Alfonso, després de sentir las declaraciones de don Joseph Pella y Forgas y don Francesch Cambó, citat el primer pera que expliqués la baixa de soci presentada, retirats els esmentats senyors y escoltadas las explicacions del diputat electe don Ignasi Girona, de senyors individus de la Junta y de testimonis citats al efecte; presentada pel senyor Cambó la dimissió de vis-president, president accidental de la Lliga;

Acordá per unanimitat donar de baixa de soci a don Joseph Pella y Forgas y haver vist ab sentiment la conducta de dit senyor ab motiu de las darreras eleccions de diputats a Corts, especialment durant els tres dias següents al d'aqueillas, reprovantla severament per sa disconformitat ab la actitud d'escrupulosa legalitat guardada constantment per la Lliga Regionalista y els elements que l'ajudan en sas campanyas electorals, conducta que ha contrastat ab la dignissima y lleal dels seus companys de candidatura.»

Y un dels primers firmants d'aquest acord es en Prat de la Riba, que per lo vist deu are haver mesquinament judicat actituds incompresas d'en Pella y el deu haver voltat d'injustas malevolensas. ¡Estranya ingratitude que 's manifesta sovint en la historia de las idees!

Y per acabar de convencérs de la veritat d'aquesta afirmació, retreurem el següent fragment de *El Poble Catalá* del 9 de Setembre:

«Entre 'ls conceptes que 'l senyor Prat va perdent, hi ha el del judici clar de lo que son els devers no ja de consideració y agrahiment, sino de justicia pera les persones, mes si han pagat y paguen la casa o el diari en que viu y escriu y de quines va anar ell mateix a buscar la cooperació intelectual y els diners, y de quins talents y treballs se va aprofitar pera que portessin el seu diari a altura molt major de la que avuy se troba en les seves mans pecadores

Dir jesuíticament entre ratlles, pero assenyalantlos ben clar, d'homes meritissims, escriptors ahir y accionistes encara avui de *La Veu*, els penjaments que 'n diu y negalshi les condicions d'honrada política, socials y de carrera que 'ls hi reconeixen propis y estranyes, amichs y enemichs de Catalunya, allà s'ho arregli el senyor Prat ab la seva conciencia d'home que 's diu religiós y patriota.

Nosaltres en tenim prou ab fer constar el fet y per escarment d'ell pregar als bons catalans que llegeixin ab detenció el seu article en *La Veu* del primer de setembre, edició del matí, y posin entre ratlles, que fácil els hi será, els noms de les persones que 'l Sr. Prat denigra y calumnia y que 'ls hi fassin justicia.»

Y pera que 'ls nostres lectors no's tingan de molestar buscant l'article de *La Veu* a que es refereix l'acabament de l'anterior, a continuació els hi copiém el parrafet mes sustanciós respecte al particular:

«Un moment hi va haver—ja ha passat per bella ventura—en que elements novells en el renaixement de Catalunya, formats al caliu de sentiments y de doctrinas d'una política morta, extrangera pera nosaltres, anavan a enxiuquir, a cloure la Lliga en las mesquinas cledas d'un partit polítich a la espanyola, fentne clós d'una casta política, patrimoni d'una nova clientela, la clientela de la penya, y aïslantla de la ampla y continua comunicació y circulació ab la vida tota de la societat catalana. Candidaturas gairebé exclusivament polítichs de personas sense altra significació y representació que una més o menys assenyalada caracterísació política, lluitas de bastidors pera anar en candidatura o per esclouren tals o quals personas, enlairament d'uns, ostracisme d'altres per aficions o antipatías de carácter privat, el puritanisme de las idees servint de tapadora a las venjansas del rencor o de la enveja, tal és el quadro de la vida real de las vellas agrupacions polítichs, tal és el perill que a la Lliga amenasava.

La Lliga va salvarsen després d'una dolorosa crisis interior que's va resoldre en una petita dissidencia. La Lliga va tornar a viure totalment la vida integral de Catalunya, oberta als embats de todas las grans foras catalanas, en comunió de cada hora, de cada moment ab todas ellas, influída y influint, ajudant y ajudada, ab armonía de moviment y orientació cap al demá venturós d'una plena possessió de Catalunya.»

Vol dir aixó y la contesta que dona *La Veu* al *Poble Catalá* explicant el perquè calla als atachs d'aquet últim en que retreu a un dels més caracterísats dissidents de la Lliga Regionalista, que l'hi han donat moments de gloria (vol dir tot alló de una de las glorias més lleghitimas...), que tant per *La Veu* com pel *Poble Catalá* s'ha manifestat ben sovint la ingratitude, sols que no ha sigut en la historia d'idees, sino que ha sigut en la historia de las ambicions personals, en la historia de satisfier vanitats follas, en la historia de baixas pas-sions, en la historia del afany per enlayrarse sense més mort que l'interés personal, sense més gufa que la d'anular ab sa personalitat la dels altres.

Y per conseguir el fi immediat que 's proposan no reparan en cap mèdi, explican els fets de la manera que 'ls hi convé, callant lo que podria perjudicarlos, no importántlosi res las contradiccions en que pугan trovar-se perquè han amidad be a la major part de la gent que 'ls escolta y els segueix, y están ben convensuts de que es flaca de memoria y més encare d'enteniment.

Si no fos aixís, el senyor Prat no s'hauria atrevit a firmar l'acort que avans hem copiat, un mes després d'haver escrit l'article laudatori d'en Pella, sobre tot coneixent, com coneixia ja allavors, els antecedents polítichs d'aquest. El senyor Prat parla en dit article d'actituds incompresas del senyor Pella y mesquinament judicadas, de patriòticas iniciativas que algunas penyas literarias van tractar de deserció, y es guarda be de puntualisar més els fets, perquè a no fallar descaradament a la veritat hauria tingut de dir que en ellas es referia al fet de que haventes dit sempre catalanista es presentà el Sr. Pella pera ser elegit com a diputat canovi en unas eleccions, y com a tal aparegué en las candidaturas pel districte de La Bisbal l'any 1891.

Veijem are el solt que al senyor Pella dedicava *La Renaixensa* de 11 de Janer del mateix any y podrá jutjarse si era o no compresa l'actitud de dit senyor y si podia o no de deserció calificarse:

«En lo *Diario de Gerona* del divendres lleigim las següents ratllas:

«Ahir tinguérem lo gust d'estrényer la mà a nostre distingit amich don Josep Pella y Forgas, candidat ministerial per lo districte de La Bisbal, quals principals poblacions visitará segurament.»

Pot ser aixó possible? Pot ser que 'l catalanista don Josep Pella y Forgas, l'orador dels darrers meetings de Novetats y de La Bisbal, que tant fort parlá contra 'ls partits a la madrilena, comprementos tots baix la mateixa condem-nació, pot dit senyor haber fet tant grossa girada que s'arribi a presentar com a candidat a la diputació apoyat per lo gubern de'n Cánovas, un dels que més han contribuít a la ruína y perdicció de Catalunya?

Hem de confessar que no son las anteriors ratllas del *Diario de Gerona* las únicas noticias que tenim respecte a la presentació del senyor Pella en lo districte de La Bisbal.

Per cartas rebudas y per personas arribadas de la mateixa provincia se 'ns diu que 'l senyor Pella sollicita 'ls votos dels conservadors del districte ensenyant cartas de'n Cánovas, del ministre de la Gobernació y den Fabié.

Transcribim la noticia per més que 'ns resistim a creure la seva certesa. ¿Lo senyor Pella y Forgas, lo redactor en quefe de *La España Regional*, fentse recomanar per lo senyor Cánovas, l'home mes contrari a la autonomia, l'home que invitá fa poch als fills de Lleyda a ésser cada día més espanyols o sia menos catalans, lo matador de las libertats de las Provincias Vascas? ¿Com pot haver olvidat lo senyor Pella lo que 's deu al catalanisme per afiliarse a un partit corromput y corruptor, cual apoyo en las eleccions ja voldria dir la immoralitat en las urnas, immoralitat probada pera vergonya del país en las pasadas eleccions de diputados provincials?

Convé, donchs, que 'l senyor Pella y Forgas parli clar y ben alt pera que tots els idólatras de Catalunya sápigam a qué atendrés respecte a la seva conducta. Si segueix essent lo regionalista d'avans, si 's presenta com a catalanista, sostenint sos principis de tota la vida, si condemna, d'una manera que no deixi lloch a dubtes, tant als conservadors com als demés partits, enemichs tots per un igual de nostra pobre terra, si no son certes aqueixas cartas de recomenació qual sola existencia seria una ofensa al senyor Pella, si tot lo dit en contra seu fos pura fantasia, cregui el senyor Pella que 'l Catalanisme estaria al seu costat y treballaria a un sol home en benefici de la seva candidatura. Mes si per desgracia 'l senyor Pella, ja sia clara o solapadament, hagués passat a formar en las filas d'aquells que ab una mà acarician a Catalunya y ab l'altra l'abofetejan, tot lo Catalanisme s'apartaria resoltament del seu costat, y nosaltres, que may transigirém ab els desertors, desat aquestas planas no vacilariam ni un instant en anatematisar públicament la seva conducta.

Al senyor Pella toca ara posar las cosas en son lloch. No

cal dir si desitjem que la conducta del senyor Pella com a candidat a la diputació estiga conforme a son passat. Y ho desitjem per son be y per be del catalanisme.»

Y are qui tinga un xich de seny que diga fins hont arriba la serietat del Sr. Prat de la Riba, qui, constantli clarament els antecedents polítics del Sr. Pella, els desfigura en son article a la mida del seu gust pera poguerne fer un elogi entusiasta, y passat un mes, pera salvar del descrèdit a la Lliga Regionalista, firma l'acort d'aquesta donant a n'aquell de baixa de soci.

Son fets aquets que 's prestan a moltes consideracions, mes la llargada d'aquest article passa ja de mida; per aixó a n'aquí l'acabo, sens perjudici de que altre dia torni a parlar tal vegada a propòsit d'aquets mateixos assumptos.

J. SANS Y OLIVERAS

ENGRUNAS

—¡Oh Deu!—devia exclamar, sens dubte, algún ignoscentó, al adonarse de la tartarinada pseudo-nacionalista que aquets dies semblava volerse menjar de viu en viu les institucions.—¿Estem abocats a una formal revolució?—Denuncies y més denuncies semblaven atiar un foc revolucionari que ja gusperejava en actes rabiosament calífics de *nacionalistes y radicales* (ara figureuvs, radicals y nacionalistes ab la co-operació de representants de *La Veu de Catalunya*, embolica que fa fort).

De la ploma dels redactors surtlen paraules gruixudes, insultants, quasi renechs y expressions ordinaries de carreter enrabiad; de la boca dels xerrayres de mífing surtlen, com se sol dir, galipaus y serpents verinosos; els més belluguts surtlen al carrer decidits a desafiar els republicans, a fi de que si aquets no acceptessin la controversia, ja que no sempre s'está per camándules, poguessin fàcilment vanagloriar-se d'haver guanyat; la colla de la claue s'esgargamellava cridant viscas y moris a desdir; y a fi de que 'l públich se fixés ben bé ab tanta fressa, publicaren fulles llampantes ab los colors de la bandera catalana, y els de la colla s'escampaven pels carrers ab aqueixos papers a la mà, ensenyantlos ben extesos, porque tothom se 'n adongués...

—¡Som nacionalistes!—deyen a tota hora, per semblar més tremendos.—Som capassos de fer aixó, y alló, y alló altre, y ho farem, ho farem.—Y per acabar de convèncer, allargaven el coll porque se 'ls hi veyés en la corbata una agulla ab una fals de quincalla. Prou guaytaven a tots costats per veure si 'l seu crit revolucionari (sense tenir armes) era seguit pel públich, prou escoltaveu atentament per si sentien per algún recó de mon un dictat de valentia que ells se creyen merèixer, empro ningú, ningú 'n feya cas ¡oh desgracia!, y per aconsolar-se de tant de silenci, acabaren per exclamar ells meteixos.—¡Som valents! ¡sí, som valents!

Nosaltres ens ho miravam tot aixó per un forat, y ens partiam de riure, ab lo mateix divertiment que quan llegim el *Don Quijote* o la novela de *Tartarin de Tarascon*.

La llástima es que 'l governador y 'l cos de policia n'han fet cas com si 's tractés d'una cosa seria, perdent un temps preciós que podria emplearse en altres coses de profit pels interessos públics.

¡Pobres tartarins! ¿qui pot fer cas de les seves badladronades? Costa molt poch de tenir llenga; els fets son lo difícil. Y ningú ignora que 'ls que més criden son els que menos feyna fan.

Mes deixant apart l'aspecte ridícul del fet, anem a fer alguna consideració moral sobre 'l sistema de procurarse denuncies, sistema esbojarrat y quixotesch que 'ls catalanistes havien criticat tantes vegades quan *El País* y altres periódichs de Madrid surtlen a denuncia diària. Alegrarse de rebre una denuncia y reincidir porque s'hi torni, sense altre móvil que 'l de fer bombo, es la mania més burra y poca-solta que s'hagi vist a Catalunya desde 'l temps en que s'inicià la decadencia y afemellament del caràcter català. D'aqueixos calificar els periodistes el fet d'aquell conegut anarquista que, havent estat algunes vegades a la presó per delictes d'impremta, dava als amichs una tar-

jeta en que oferia com a domicili la presó, y al pas que van les coses, son capassos els tartarins pseudo-nacionalistes d'imitar aquesta bojeria que repugna al bon gust.

De propaganda per aquet medi no se 'n fa gens. Quan les persecucions venen espontàniament d'una tirania, com succehi en los primers temps del Cristianisme y succeheix ab la opressió autocràtica de Russia, no hi ha dubte que 's forma per instint natural del poble una cohesió de resistencia, pero quan l'antagonisme es forsat, com el dels toreros al incitar un toro pera que embesteixi, les conviccions no augmentan, tot lo més que augmenta es lo sport dels aficionats a la gresca. Si 's té la desgracia de caure una o dugues vegades per efecte de la propaganda, es comprén que aixís succeheixi com qualsevol accident ocasionat pel treball, y els que 's troven en aquet cas son dignes de tota consideració, porque fins hi ha cert mèrit, pero 'l repetir-se 'l fet cada quinze dies ja pert tota la gracia y arriba a fer fàstich. No es valor, sino temeritat l'exposarse al perill quan no hi obliga una necessitat absoluta; no es valor, sino bojeria lo que fan aquells mussulmans que al entrar en el combat se llensen cegament a les bales enemigues, creyent aixís anar de dret al paraís de Mahoma.

El sistema de que 'ns ocupem, no es més que una de tantes manifestacions de la corrent de degeneració que fa quatre anys segueix el catalanisme polítich. Aquí 'ns trovem ab un abús de l'idea catalanista, efecte de la falta de conviccions y de cultura. Aquí observem aquell mateix abús dels segles iv y v del Cristianisme, en que s'arribà a abusar tant de la idea religiosa, que 'ls Papes se vegeren obligats a prohibir terminantment lo martiri, porque molts que estaven cansats de la vida 's presentaven com a cristians porque 'ls matessin, conquistantse ensems la fama de santetat, quan realment no eren tals sants, sino veraders suicides. Y ara, els qui s'alegren de passar per víctimes y ab gust reincideixen porque s'hi torni, no son nacionalistes ni radicals, sino, tot lo més, neurótichs o desequilibrats.

UNA vegada més ens referem en nostra antiga convicció: hi ha sols dugues classes de catalanisme, el verader y el fals. Lo catalanisme autèntich no está pas en la política sorollosa ni en les coloraynes, sino sols en el foment de la cultura verament catalana. Aixís, quan se parla de campanyes electorals autonomistes, quan se crida y fa soroll en mítings al 'stil polítich o se xefardeja en cassinets y en periódichs de llenguatge groller, no 's pot considerar aixó com a manifestacions catalanistes, encara que ostentin la bandera catalana, la qual, pobra y desgraciada, la fan servir de reclam per molts negocis.

¿Sabeu hont es el catalanisme de veritat? En els Jochs Florals, en l'Ensenyansa Catalana, en l'Obra del Dicionari, en el Centre Excursionista y en els Orfeons. Aquí es hont de fet se treballa per Catalunya; aquí es hont se manté 'l caliu del amor patri; d'aqueixos centres, hont s'elabora ab serietat y constancia 'l renaixement del verader esperit nacionalista, ha de sortir la salvació positiva de la Patria Catalana.

SE parla molt aquets dies d'haverse presentat al Ajuntament de Barcelona, essent tot seguit degudament tramitada, una instancia d'en Lluís Graner, sollicitant un permís, redactada en català. Y ab aquet motiu s'ha recordat que anteriorment s'havien presentat altres instancies escrites en nostra llengua per l'arquitecte senyor Gaudi y el mestre d'obres senyor Ribera y Quadreny, essent també en català 'ls plans y projectes.

No hauria de tenir res de particular el fet, porque es la cosa més natural del mon, mes com es tant general la vergonyosa rutina de valerse del castellà per tota classe de documents, aquesta petita excepció es sumament remarcable per lo honrosa, y per aquet motiu felicitem corralment als autors, desitjant que 'l seu patriótic exemple se vagi generalisant cada dia més.

Qui ho deya que Espanya no es el país dels grans homes? Ara figúrinse que acabo de llegir en el diari lo següent:

«Ha conferenciad ab el comte de Romanones l'ex-mata-

dor de toros Lluís Mazzantini, que presentarà la seva candidatura pera regidor per Madrid, en las eleccions vinentas. Probablement lluytarà pel districte de Chamberí, d'hont es vehi fa alguns anys.»

¡De torero a polítich! No está malament per lo que es Espanya, y sobre tot per Madrid. Si surt elegit regidor, lo qual es molt probable dades les moltes simpaties que per aquella terra té l'aplaudit mata-bous, proposo que l'Ajuntament de la vila del os afegeixi a l'escut municipal una llegenda heràldica que digui: ¡olé!

NOTICIAS arribadas de Madrid contan que ab la propera anada de Mr. Loubet a n'aquella vila s'han agotat els manuals de la conversació castellans-francesos; tal ha sigut la demandassa; que n'ha fent la gent que deu intervenir ab els de la comitiva forastera.

Tot lo dia s'están ensajant aprenentse aquelles seccions: *Para dar d uno los buenos dias. Para interesarse por la salud de la familia. Para preguntar la hora, etc., etc.*

Els que volen profundisar mes escriuen els temas del método Ahn: *Tiene V. una pluma? No señor pero tengo un perro muy bonito. ¿Ha venido mi tia? No señor pero ha muerto la vecina del cuarto piso.*

Els hi costa molt de girar la llengua, segons contan testimonis que venen d'aquellasterras, y se 'ls hi escapan las *es* que es una desgracia y es fama que mes de quatre, desesperats de poguerne sortir exclaman estarrufant els bigotis: *caramba de dialecto francés, el diablo que lo entienda, ya diremos d esos señores cuando vengan que hablen cristiano.*

JOCH DE NENS

AJA; ja están llestas las eleccions de diputats a Cortis.

Durant la seva época hi ha hagut las batussas de sempre y pera tots els gustos.

Per aixó, més que may, es quan podem dir que las eleccions, tal com se fan avuy dia, no son més que un joch de nens.

Els tres elements que han presentat candidat en els diferents districtes de Catalunya, s'han dit el nom del porch; fentho d'una manera o d'una altra, segons ahont s'han trovat celebrant *meetings* de propaganda electoral.

Tots tres, els uns als altres, s'han dit mil fàstichs, sens cap mena de mirament ni respecte.

No obstant, aquestas rivalitats no han sigut obstacle pera que s'ajudessin l'un al altre, segons convenia a la mida del seu gust.

Hi ha hagut districte en que 'ls mal anomenats catalanistas s'han ajuntat ab els republicans pera restar vots als monárquichs; en altres, els republicans han fet lliga ab els monárquichs, pera derrotar als catalanistas; y pera que resultés més completa la varietat, hi ha hagut districte que han anat de brasset monárquichs y catalanistas pera tombar al rival, que era republicà.

Trien y remeneu, que aquesta barreja-barreja es molt gustosa.

Ja deya be *La Veu de Catalunya* al segon o tercer dia de fetas las eleccions, que *estavan dintre una bruticia*; referintse a no sé qué hi va haber en no sé quin districte d'aquí a Barcelona.

Mes nosaltres podem felshi present aquell adagi: «Qui no vol creure al pare y a la mare, té de creure a la pell de cabra».

Y el mal més mal dels mals, es que el quid, del que, del com de la cosa que va passar a no sé quin districte d'aquí a Barcelona, va ésser fet per un dels seus, que, no hi ha dubte, deu ésser algún trapella. En fi, efectes de la bruticia.

Com que aquestas cosas nosaltres sempre las hem vistas venir, porque 'l sistema s'ho porta, per aixó cada dia estem més satisfets de la nostra manera de fer y de pensar, convensuts de que els que de bona fé s'han esgarriat per aquets viarany perillosos, que no fan més que comprometre llastimosament el bon nom del Catalanisme, tornarán al bon camí, pera anar de dret al assoliment de la llibertat de Catalunya.

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS

Carta familiar den Pere 'l Cerimoniós

Un dels comtes de Barcelona que presenten el caràcter més bonic d'estudiar, es, sense cap mena de dubte, En Pere III lo Cerimoniós, qui ab sa activitat verament meravellosa, aixís acudia als grans negocis d'Estat ab sa refinada diplomàcia, com se preocupava dels més petits detalls de sa casa, com pot veures en la següent curiosa carta, que reproduhim d'una colecció de *Documents històrics catalans del segle XIV* publicada per En Joseph Coroleu:

«Lo Rey.—Entés havem quel prat del castell nostre de Perpenyà no es be tengut aprop, (1) axí com deuria desser regat é denejat davols herbes, de la qual cosa nos maravel·lam, é pensam nos que si vos hi giravets la cara en haviet ansia que seria mils conreat é pensat. Perque volem eus manam que vos najats diligència, é que façats que sia regat tota vegada que mester hi sia, é que sia denejat de cards, si ni ha, é de tates avols herbes, é açó metex deim del verger que sia tengut aprop sus axí como si nos hi erem, car si una vegada son en punt de mal esser costrits, nou los a un gran temps abans que sien tornats en sahó, é axí girats hi la cara de guisa que quant nos hi siam, Deu volent, hi trobem plaer. Axi matex nos es estat dits quels paons no lavoren be, ne frutifiquen, car diu se que no ni ha .x. poch més ó menys. E som ne molt meravel·lats, car nos ni gitam daquests anys .lxxxvij. e ja ni havia .xv. ó .xvj. é com que deguessen esser multiplicats no deguen esser tornats a tan miava compte. E sis diu que guineus los se mengen, es mal recapte é mala administració, é en especial com no es proveit quels paons fossen nodrits é amasegats de tornar jaure al vespre dins lo castell, é aquest nodriment pendrien ells si hom los aucava á donar los á menjar en casa, é per lo bon aculliment é solac que ells trobarien, tornarien volunters á jugar se en lo castell. Car les guineus é les altres bísties salvages, comunament no van sino de nits é fan aytals malefetes, é encara pot esser que algunes males persones si ho troben en avinenta, sen plevessquen, é tot açó cessaria sils paons á la nit se joca-ven dins lo castell. Axi matex deuria esser proveit quels ous de les paones fossen posats á gallines quels covassen, car les paones nos curen sol que un ou hagen, de les altres, é faria á demanar é saber ab aquells ó aquelles quin saben, é ques faes axí com fer se deu, de guisa que aquestes coses é plahers de senyors, sien tengudes aprop axí com fer se deu. Dada en Barchinona, sots nostre segell secret, á xv dies de setembre del any .m.cccc.lxi. rex petrus.

»Dominus Rex mandavit michi Jacobo Conesa.

»Fuit missa Francisco de Cerviano, Gubernatori Comitatuum Rossilonis et Ceritanie. (2)

NOVAS

Segueix publicantse ab creixent èxit la *Crònica o Comentaris del Rev En Jaume I*, primer dels volums de la Biblioteca Clàssica Catalana. Lo quadern tercer que acaba de veure la llum està casi tot ell dedicat a narrar els preparatius de la conquesta de Mallorca, l'embarc cap a la illa y'ls primers èxits de la campanya, com pot veures en lo següent sumari que conté:

XLVII. Idea de la conquesta de Mallorca.—XLVIII. Cort per la conquesta de Mallorca.—XLIX. Segueix la Cort.—L. Oferiments d'en Montcada.—LI. Nunyo Sanchez Lo Conte d'Amurries.—LII. L'Ayquebisbe de Tarragona.—LIII. El Bisbe de Barcelona y'el de Girona.—LIV. Altres oferiments.—LV. Reunió de l'Armada a Salou.—LVI. Partida de l'estol cap Mallorca.—LVII. L'estol en perill de naufragar.—LVIII. Arribada a Mallorca.—LIX. Buscant desembarcader-Santa Ponça.—LX. Primer combat contra'ls serrahins.—LXI. Precaucions.—LXII. Sermó del Bisbe de Barcelona.—LXIII. Preparatius de batalla.—LXIV. Després de la batalla.—LXV. Primera batalla de Don Jaume a Mallorca.—LXVI. Mort dels Montcada.—LXVII. Los cadavres dels Montcada.—LXVIII. Enterrament dels Montcada.—LXIX. Siti de Palma.—LXX. Mort del capdill infantilla.—LXXI. Ben-Abet.

(1) Net, del francès *propre*.

(2) ARXIU DE LA CORONA DE ARAGÓ, Reg. 1179, fol. 48 girat.

Ademés anuncia en la cuberta que ab lo quadern vinent regalará a sos subscriptors la reproducció d'una fotografia de la calavera de dit monarca catalá, treta'l jorn de sa traslació del reyal sepulcre del Monestir de Poblet al que actualment ocupa a la Catedral de Tarragona, efectuada'l dia 7 d'Octubre de 1850.

Es una obra que's generalisarà per Catalunya y que contribuirà en gran manera a la cultura històrica de nostra patria.

L'obra filològica.—L'erudit filòlech catalá mossen Marian Grandia, a qui desde aquestes planes felicitem cordialment per haver obtingut el premi extraordinari en la llicenciatura de Filosofia y Lletres y guanyat, en renyides oposicions, el premi Rivadeneyra, ha deixat pera 'l Congrés de la Llengua Catalana dos treballs sobre 'ls temes: «Formació de la paraula catalana» y «De l'arrel llabi-lingual catalana».

Tenim noticia de que'l Dr. Alcover, ànima del moviment filològic de Catalunya, estarà a Barcelona desde'l dia 16 fins al 22, a fi de seguir l'organització del projectat Congrés.

Associació Popular Catalanista.—Avuy diumenge, a les cinch de la tarda, tindrà lloch en el local d'aquet centre (Escudellers Blancs, 81ra) una conferència a càrrech den Bonaventura Riera, que versarà sobre 'l tema: «Origen é importancia etimològica dels cognoms o apellidos catalans».

Al acet queden especialment convidats els col·laboradors del Diccionari Catalá y demés persones que s'interessin pels estudis filològics.

Homenatge al gran Poeta.—Es realment meritoria la tasca que ha emprés la llibreria Científica-literaria de publicar les obres complertes de Mossen Jacinto Verdaguer, cuydadosament ordenades y anotades, alguna de les quals era ja difícil d'adquirir per haverse agotat l'edició. El primer volum publicat, que consta de prop de 500 planes, encloeu les obres complertes següents: *Idilis y cants místics, Caritat, Llegendari, Cançons y odes de Montserrat y Passió de Nostre Senyor Jesucrist*.

Cançoner popular.—S'ha publicat la cansó XLVIII, que es la intitulada *La Dama d'Aragó*, una de les més còmprenedores per sa bellesa tant per la part musical com per la lletra. Va acompanyada d'un artístich dibuix den Sebastià Junyent, y en ses curioses notes folk-lòriques hi ha una encertada crítica per demostrar que tant bonica cansó popular no procedeix de Castella com afirma 'n Menéndez Pelayo, sino que es genuinament catalana.

Aquesta 's ven al preu de 15 céntims, per ésser fulla doble, y 's pot adquirir, com totes les demés, en aquesta Administració.

Espectacles y audicions Graner.—La 1.ª vetllada d'abonament que tindrà lloch en el Teatre Principal serà 'l dia 16 del corrent ab la representació de la tragedia grega *Alkestis* d'Eurípides, traducció catalana den Salvador Vilaregut, y la recitació del *Esclay* den Emili Vilanova. La 2.ª vetllada tindrà lloch el dia 20 estrenantshi la rondalla popular *La Fustots*, portada al teatre per en Sever de la Cantonada, y 'l proverbi en un acte den Alfred de Musset *Es impossible pensar en tot*, finalisant ab la representació de la visió llegendaria *Lo Compte p' Arnau*.

Institució Catalana d'Historia Natural.—En la darrera sessió ordinaria que celebrá aquesta entitat, el soci senyor Soler presentá un exemplar de «Chimaesa», peix raro en nostres costes, y una aureneta (Hirundo rústica L.) que ofereix un notable cas de albinisme y fou cassada en el terme de Vich; el senyor N'Amadeu Romani presentá varis ofidis de Capellans disertant sobre 'ls meteixos el senyor Zulueta.

Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana.—Aquesta entitat, dedicada exclusivament al sosteniment de les escoles catalanes, es trova ab escassés de medis per cumplir degudament ab tan noble apostolat. Per lo meteix, preguem a tots los bons catalans, a tots els que estimin la terra catalana y mirin ab predilecció la tasca educativa que ha de d'enrobarustir les vinentes generacions, a que s'inscriguin com a socis de dita corporació ab la quota de una pesseta mensual, en la seguretat de que sols aixís pot aguantarse y prosperar l'ensenyansa catalana, que es indisputablement l'obra capdal del catalanisme.

Si contra lo que es d'esperar, no s'arribés a reunir prous elements, sembla que s'adoptarà algún medi extraordinari obrint subscripcions voluntaries o altres coses análogues, a fi de que tothom pugui contribuirhi.

S'admeten donatius y propostes de socis a casa del secretari: Cadena, 9, 1ra, 2.ª, Barcelona.

«Estudis Catalans».—S'anuncia la sortida del periódich setmanal *Estudis Catalans*, redactat pels alumnes ab certificat de aptitud dels «Estudis Universitaris Catalans» y dirigit per la Direcció Artística de l'Associació de Lectura. Aquet periódich, en forma de Menografies, publicarà Dret Catalá, Historia, Literatura, Economía, Política, Art y Poesia.

Institut Obrer Catalá.—Demá, diumenge, a les onze del matí, en el saló d'actes del Centre Autonomista Fivaller, se reunirà el Concell general d'aquesta culta agrupació pera nombrar nova Junta directiva.

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona

OBRAS de VENDA á n' AQUESTA ADMINISTRACIÓ

	Pessetas
<i>Crítica de Procediments</i> (Conferencia per Joseph Mallofré)	0'25
<i>Lo Catalá és idióma ó dialecte?</i> (per Joseph Aladern)	1
<i>Nos ab nos</i> (Articles d' ara per Pere Aldavert)	3
<i>Poesias</i> (per Angel Guimerá) (segona edició)	4
<i>Fets de la Marina de Guerra Catalana</i> (per F. Rodón y Oller)	0'50
<i>Marinas y Boscatjes</i> (per J. Ruyra) Publicació «Joventut»	3
<i>Les Disperses</i> , (per Joan Maragall), Publicació «Joventut»	2
<i>Més enllà de las forsas</i> , (Drama de Björnsterne Björnson) Publicació «Joventut»	3
<i>«Solitut»</i> (per Víctor Catalá). Publicació «Joventut»	3
<i>Quan ens despertarem d' entre 'ls morts</i> (Drama d' Enrich Ibsen). Publicació «Joventut»	2
<i>Lliçons familiars de Gramática Catalana</i> (per Antoni Tallander)	2
<i>Cançoner Popular</i> , fullas amb cançons catalanas, la tonada, tota la lletra y notas fol-lòriques	0'10
Untomq enquadernat amb 33 cançons y un prólech	4
<i>Boira y Sol</i> (Idili poemátich per A. Bori y Fontestà)	1
<i>Biblioteca Popular de l' Avenç</i> . Cada volum	0'50
<i>Articulos</i> de Joan Maragall	6
<i>Bergadà</i> , per César A. Torres	12
<i>Les Amors de Dafnis y Cloe y d' Amor y Psiquis</i> ; originals de Longus y Apulei, respectivament	3

LA DEVANtera circula, igual que anteriorment *La Nació Catalana*, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d' exemplars, pagantlos als següents preus:

Una acció de 100 exemplars, Ptas.	3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció de 50 »	1'80	
Un quart d'acció de 25 »	1	
Un vuyté d'acció de 12 »	0'50	
Undotzau d'acció de 8 »	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse á domicili.—Aforas de Barcelona, 5 céntims de més per cada envió d' un ó més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S' envia un sol exemplar al qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.—Pagaments á la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fácil cobransa.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No s, tornan els originals.